

Sunny Bergman is 34, ex-model, moeder van twee kinderen, en bang dat ze niet meer aantrekkelijk is. Vrouwen, zo stelt ze boos vast, worden voortdurend op hun uiterlijk beoordeeld. Met *Beperkt houdbaar* maakte ze een opmerkelijke documentaire, waarin ze luchtig maar oprecht het huidige schoonheidsideaal in vraag stelt.

DOOR NATHALIE LE BLANC / FOTO MERLIJN DOOMERNIK

Vandaag zie je amper nog harige vrouwenbenen of okselhaar. Verdwijnen voorhoofdsrimpels binnenkort ook?

"Die verschuivende norm is eng. Bij interviews vroegen Nederlandse journalisten me of ik, na het oordeel van die plastische chirurg, onder het mes zou gaan. Dat we ons niet eens meer afvragen of dit fundamenteel wel een goed idee is, maar meteen overgaan naar 'doe ik het of doe ik het niet', dat maakt me ongerust. Bovendien word je dankzij het Amerikaanse motto 'you can make it if you really want to' opgezadeld met een schuldgevoel. Als iedereen zijn rimpels weg laat halen en jij niet, dan is het je eigen fout dat jij er ouder uit ziet. Je moet al stevig in je schoenen staan om aan die druk te weerstaan. Ik wou het in mijn film niet alleen over zelfbeeld en schoonheidsidealen hebben, maar ook over de feministische aspecten daarvan. Want die zijn belangrijk."

Met zo'n vaginalift ga je op een playmate lijken. Nochtans kijken meer mannen dan vrouwen naar porno. Toch blijven de penisverlengingen zeldzaam.

"Klopt. Vrouwen zijn veel gevoeliger voor de druk van het schoonheidsideaal. Uit onderzoek blijkt dat vrouwen in onze maatschappij hun identiteit voor 70 procent uit hun uiterlijk halen, terwijl dat voor mannen maar 30 procent is. Zij baseren zich op hun status en maatschappelijke positie. Mannen moeten ook niet per se in het plaatje passen. Kijk naar Nederlandse talkshows. De meerderheid van de gasten zijn sowieso mannen. Er zitten lekkere bij, maar ze zijn zeker niet allemaal aantrekkelijk. Als ze maar iets te vertellen hebben. Terwijl de vrouwen die aan tafel zitten bijna allemaal knap zijn. Bij hen speelt het wel een rol. Veel mannen reageren met opmerkingen als 'ik ga toch ook niet in een hoekje zitten omdat Brad Pitt op de cover staat'. Met dit soort argumenten ga je

voorbij aan de complexiteit van de beeldvorming over mannelijkheid en vrouwelijkheid. Je negeert die innerlijke paradox waar veel vrouwen mee worstelen."

Volgens sommige van uw critici bent u een slachtofferfeministe. Een zeur, eigenlijk.

"Die reactie heeft me verbaasd. Ze kwam ook vaak van vrouwen. Een slachtofferfeministe is iemand die zich wentelt in zijn rol van slachtoffer. Dat heb ik niet gedaan, vind ik. Ik wou een culturele analyse te maken. Ik wou laten zien wat er gebeurt en wat ik daar persoonlijk van vind. Ik denk dat vrouwen die me verwijten een slachtofferfeministe te zijn zich aangevallen voelen. Misschien omdat ze zo hard hun best moeten doen om te presteren in wat nog altijd een mannenwereld is. Op het moment dat het gaat over vrouw-zijn en de problemen die daarbij spelen, hebben ze het gevoel dat ze weer naar beneden gehaald worden."

Na de film kwam de website en zelfs een actiegroep. Heeft uw film iets veranderd?

"Ik vraag me af of het zin heeft gehad. Als ik rond me kijk, zie ik nog altijd dezelfde ideaalbeelden. Maar ik heb toch het gevoel dat de tijdgeest aan het veranderen is. Ik

zie minder *Beautiful*-achtige programma's, de vrouwenbladen zijn zich weer wat bewuster van bepaalde problemen, en feminisme mag weer. Alle bewustwording draagt bij. Of het hier zo erg wordt als in de VS? Geen idee. Misschien heb je hier ook vrouwen

die vinden dat grote binnenste schaamlippen een 'aandoening' zijn. Er is gelukkig een andere sociale context, ons individualisme is niet zo sterk, en we geloven minder in dat *self empowerment*-idee van de American dream. Ik ben ondertussen aan een boek bezig over dezelfde problematiek, en wil bijvoorbeeld gaan kijken naar de pornificatie van onze maatschappij, en hoe uiterlijk een rol speelt op de werkvloer. Dus ik blijf nog wel even bezig."

Denkt u nog wel eens aan de opmerkingen van die chirurg, die u zo precies vertelde wat er allemaal beter kon aan uw lichaam?

"Ik heb er een paar dagen mee gezeten. Hij had bijvoorbeeld iets gezegd over mijn armen, terwijl ik dacht dat mijn armen prima waren. Maar hij heeft het natuurlijk wel gezegd. Ik kan me inbeelden dat dat soort opmerkingen weer door mijn hoofd gaat spoken op een moment dat ik niet lekker in mijn vel zit. Maar al bijal heeft de film louterend gewerkt. Ik maak me nu veel minder zorgen over mijn uiterlijk dan voor *Beperkt houdbaar*. (lacht) Ik heb erover nagedacht en dat is nu voorbij. Ik ben ondertussen met andere dingen bezig."

De dvd-versie van *Beperkt houdbaar* kunt u bestellen via www.beperkthoudbaar.info. Ook de film *Na beperkt houdbaar* kunt u op die site bekijken. *Beperkt houdbaar* wordt op 11 en 14 mei vertoond op het Leuvense documentaire filmfestival Docville, www.docville.be.

Ondertussen in Zuid-Korea

"Mijn film is ook in Zuid-Korea getoond, en ik ben er net geweest", vertelt Bergman. "Dat is een van de competitiefste landen waar ik ooit ben geweest. Ze hebben het kapitalisme omarmd en alles snel gemoderniseerd. Bovendien is hun confucianisme sowieso bezig met rangen en standen. Het valt op dat het uiterlijk daar een belangrijke rol speelt. Alle vrouwen zijn er heel dun, ze lopen allemaal

op hoge naaldhakken en plastische chirurgie is er doodnormaal.

"Iedereen is er goed opgeleid, dus daar haal je het niet mee. De bedrijven hebben keuze te over, en dus gaan ze ook op het uiterlijk af. Jonge vrouwen vertellen me dat het de moeite niet is om te gaan solliciteren als je ogen niet geopereerd zijn. Wat ze daar mooi vinden, zijn westerse gelaatstrekken. Verbijsterend.

"In de jaren dertig had je frenologie, een ietwat fascistische leer die beweerde dat je iemands karakter kon aflezen van zijn gezichtstrekken. De taal die de plastische chirurgen in Korea gebruikten, deed me daaraan denken. Zo is een breed gezicht een teken van koppigheid. Volgens hen kun je je lot veranderen door je botten weg te laten schaven. "Zo zie je wat een col-

lectivistische, kapitalistische cultuur met een patriarchale en hiërarchische instelling kan teweegbrengen. Veel vrouwen vertelden me dat ze er weg wilden. Eentje had anorexia, een andere was lesbisch en kon daar niet voor uitkomen, en een derde was stevig gebouwd. Allemaal vroegen ze zich af hoe ze daar konden blijven leven. Ik wens ze echt een feministische golf toe."

Moeten dames dimmen?

Vrouwen die zich kwaad maken, verliezen status, terwijl boze mannen op waardering kunnen rekenen. Psychologe Victoria Brescoll deed haar doctoraalstudie voor Yale over emotie en seks op het werk.

Ze liet mannelijke en vrouwelijke deelnemers video's zien van sollicitatiegesprekken. De acteurs waren ofwel emotioneel neutraal, ofwel kwaad of triest omdat ze door een fout van een collega een belangrijke opdracht waren misgelopen. De kijkers moesten daarna beoordelen of de kandidaten aangenomen worden, hoeveel verantwoordelijkheid ze krijgen en wat hun salaris zou zijn.

Wat blijkt? De man die zich kwaad maakt, krijgt de hoogste status en helemaal onderaan de ladder bungelt de vrouw die zich opwindt. Zowel mannen als vrouwen schatten een vrouw die woede toont behoorlijk lager in dan een man die hetzelfde doet. En het maakt niet eens uit of de vrouw een stagiaire of de CEO is.

Een kwade man zal de job beter kunnen,

vinden de deelnemers, en verdient daarom meer betaald te worden. Dat zou volgens Brescoll te maken hebben met het feit dat de emotionele reactie van een vrouw toege-

Zowel mannen als vrouwen schatten een vrouw die woede toont behoorlijk lager in dan een man die hetzelfde doet

schreven wordt aan haar staat van zijn. Ze is een beetje hysterisch, ze heeft zichzelf niet onder controle. De emoties van mannen daarentegen worden toegeschreven aan de omstandigheden. Het is een moeilijke situatie, er wordt hem onrecht aangedaan. Vandaar dat een vrouw die op haar strepen

staat een tang wordt genoemd, terwijl een man gewoon standvastig strijdt voor wat rechtvaardig is. Brescoll ontdekte ook dat kwade vrouwen het vooroordeel tegen hen kunnen verminderen als ze uitleggen waarom ze kwaad worden. Heb je een goede reden om je op te winden, dan verhoogt je status weer. Als mannen dat deden, verminderde hun status, omdat dat door de deelnemers als een teken van zwakte gezien wordt. Het advies van Victoria Brescoll? Ben je een vrouw, blijf dan emotioneel zo neutraal mogelijk. Lukt dat niet, leg dan tenminste uit waarom je kwaad wordt. Een tip die ook Hillary Clinton kan gebruiken, want een vooraanstaande Democraat beweerde vorig jaar nog dat ze "veel te kwaad was om tot president verkozen te worden". Dimmen, dus.

Bron: *Can an Angry Woman Get Ahead? Status Conferal, Gender and Expression of Emotion in the Workplace*, Brescoll en Uhlmann, *Psychological Science* 19, nr 3.

'Echte' bijgewerkte vrouwen

De campagne voor echte schoonheid waarvoor cosmeticamerk Dove niet-perfekte vrouwen liet poseren in hun ondergoed blijkt dan toch niet zo echt als iedereen dacht. In een interview met *New Yorker Magazine* vertelt Photoshopartiest Pascal Dangin dat hij heel wat werk had aan de foto's van topfotograaf Ian Rankin. Hij zegt dat hij het een fijne uitdaging vond om de huid en de kilometerteller in de gezichten en lichamen van de vrouwen te behouden zonder dat ze er onaantrekkelijk uitzagen.

Een woordvoester van Ogilvy & Mather, het reclamebureau dat de campagne bedacht, beweert dat ze niet op de hoogte is van Dangin's medewerking. Als er al iets veranderd is op de foto's zou dat misschien een los haartje of zo zijn, zegt ze. Voeg daar maar aan toe: wallen, een pukkel, couperose, zwangerschaps-

striemen en cellulitis. We vonden het al een beetje vreemd dat die vrouwen op de foto er zo vlekkeloos uitzagen. Misschien was dat zelfs de afspraak. "Ja, ik ga in mijn ondergoed op de foto, en nee, ik vind het niet erg dat ik geen maatje 36 heb. Maar kun je wel iets aan mijn wallen en spataders doen, als je blijft?" (co)

